

Over de VISDIEF bij "Sloterdijk"

Wanneer wij in Limosa 1972, nr. 1/2, p. 77, lezen, dat Sloterdijk in 1969 ca. 30 paar Visdieven (als broedvogel) herbergde, dan worden wij geconfronteerd met twee problemen, n.l.

- de onduidelijkheid van het geografische begrip Sloterdijk, en
- de moeilijkheid om vogels kwantitatief vast te leggen.

Sloterdijk is òf een - reeds half afgebroken - dorp, waar geen visdieven broeden, òf een postdistrict (Amsterdam-Sloterdijk), dat een brede strook ten Noorden van de spoorbaan Amsterdam-Halfweg omvat met als Noordelijke begrenzing ongeveer de denkbeeldige lijn door het midden van de Hornhaven. In dit gebied komen zeker vele visdieven tot broeden, maar het is nauwelijks een eenheid wat broedbiotoop voor de visdief betreft.

Streven wij deze eenheid wat beter na, dan is de begrenzing van het te inventariseren gebied (inclusief het postdistrict Amsterdam Havens-West) als volgt:

het gewezen zijkanaal naar Halfweg, het Noordzeekanaal, de spoorbaan Zaandam-Amsterdam, de Spaarndammerdijk en de spoorbaan Amsterdam-Halfweg.

Dit is het gebied van de vroegere Grote IJpolders, de Spieringhornerbinnen- en buitenpolders, de Vennerpolder en de Overbrakerbuitenpolder.

Begrenzen wij "Sloterdijk" aldus, dan is het uiterst onwaarschijnlijk, dat in dit gebied, behalve vóór de opspuitingen, ooit zo weinig visdieven gebroed zouden hebben als het getal 30 ons wil suggereren. Wellicht heeft de inzender in Limosa een bepaald beperkt gedeelte op het oog gehad en waarschijnlijk heeft hij het terrein in zijn totaliteit te weinig bezocht.

Toch is deze inzending een gereede aanleiding om te proberen aan te geven, hoe groot het visdieven-bestand in dit gebied dan wél zou zijn.

Door zeer frequent bezoek in het broedseizoen (voor het plevierenonderzoek) heb ik uiteraard enige eigen ervaring. De telling is echter dusdanig moeilijk, dat alleen geconcentreerd werken op het éne probleem tot een redelijk resultaat kan leiden. Mijn eigen aantekeningen schieten dan ook tekort.

Gelukkig zijn er de gegevens van enkele andere vogelliefhebbers, die gecombineerd met elkaar en met de mijne - enig houvast geven en de basis zijn voor deze benadering. Het zijn de heren M. Bakker, A.P. Bot en R. v.d. Valk en de heer en mevr. K. Vlaanderen, die hun gegevens voor dit doel afstonden, waarvoor ik hun uiteraard erkentelijk ben.

V.d. Valk en zijn echtgenote hebben in dit gebied jarenlang stelselmatig nesten van visdieven opgezocht en ze gemerkt. De aantallen, die zij vonden, fluctueren van jaar tot jaar heel sterk, wat slechts gedeeltelijk te wijten is aan schommelingen in hun eigen efficiency. De gehele serie doet een geleidelijke stijging vermoeden, die dan te danken zou zijn aan de verdere uitbreiding en rijping van de opgespoten terreinen:

1962	88,	1963	88,	1964	115,	1965	60,	1966	85,
1967	80,	1968	146.						

Haast vanzelfsprekend vonden zij in geen enkel jaar 100 % van de nesten en speciaal niet in de natijd. Zo kom ik voor 1968, rekening houdend met nog enkele verdere nesten, die door Bot en mijzelf gevonden werden, op totaal ca. 160 nesten.

Een bezwaar van de tellingen uit 1967 en 1968 is, dat de terreinen van de raffinaderij niet bezocht konden worden en ook achteraf geen denkbeeld over een eventuele vestiging op dit nog vrij grote stuk kon worden verkregen. Deze blanke plek op onze ornithologische kaart speelt ons ook in de jaren na 1968 parten (en bepaald niet alleen voor de visdief !)

In 1972 echter werd ik in de gelegenheid gesteld dit afgesloten gebied tweemaal te bezoeken en vond er toen - al laat in het seizoen - naar ruwe schatting tenminste 100 paren. (Er werden 69 overwegend grote pulli geringd).

Ook van de andere gedeelten van het omschreven gebied staan voor 1972 soms gedetailleerde, soms wat ruwer geschatte gegevens ter beschikking. De totale som komt uit op 243 broedgevallen, dus afgerond ca. 250. Hierin zijn preciese tellingen van Bot en schattingen van Bakker en het echtpaar Vlaanderen begrepen.

Heel nadrukkelijk is hier sprake van broedgevallen en niet van broedparen. De resultaten waren in 1972 over het algemeen heel slecht en het is dan ook vrijwel zeker, dat er veel vervolglegsels waren. Het aantal broedparen was dus zeker minder dan 250, maar hoeveel minder laat zich niet benaderen. Het buiten beschouwing laten van een laatste periode uit de broedtijd is hiertoe enerzijds niet toereikend en schiet anderzijds over het doel heen. Het is bijv. helemaal niet zeker, of niet een gedeelte van de vervolglegsels toebehoorde aan paren, die eerst elders - bijv. in de polders bij Westzaan - broedsels verloren hadden zien gaan.

Voor de jaren 1969, 1970 en 1971 staan geen exacte gegevens ter beschikking om een dergelijke totale schatting te geven. De algemene indruk is echter, dat de visdief toen is gegroeid naar ruw geschat 200 broedgevallen. Een - relatieve- indruk mogen de aantallen in deze streken geringde pulli ons nog geven:

	<u>1968</u>	<u>1969</u>	<u>1970</u>	<u>1971</u>	<u>1972</u>
Bakker	107	90	101	198	38
Walters	<u>53</u>	<u>42</u>	<u>26</u>	<u>35</u>	<u>88</u>
	160	132	127	233	126

Hierbij spelen uiteraard ook sterke fluctuaties in broedresultaten een rol. Bot vond bijv. in 1971 op een bepaald stuk een eierenverlies van ca. 10 % vóór uitkomen en in 1972 op hetzelfde stuk ca. 30 %. De verschillen kunnen dus groot zijn.

Ook het aantal gelegde eieren speelt een rol van betekenis. Bot vond op bovenbedoeld stuk in 1971 een gemiddelde legselgrootte van 2,6 ei en in 1972 van 2,3 ei.

De mate van rijping van een opgespoten terrein, zoals dit hierboven ter sprake kwam, komt in de volgende serie goed tot uitdrukking:

1962	pas opgespoten, erg nat, geheel kaal	niets
1963		niets
1964		niets
1965		niets
1966		niets
1967		3 nesten (v.d. Valk)
1968		40 nesten (v.d. Valk)
1969	(veel aanwezig, maar niet geteld)	??
1970	(veel aanwezig, maar niet geteld)	??
1971		52 nesten (Bot)
1972	al vrij sterk begroeid, overwegend droog)	63 nesten (Bot)

Er zijn ook velden, die al in een vroeger stadium bevolkt raken. Dit is zowel afhankelijk van de vegetatie-ontwikkeling als ook van de mate, waarin de vogels van andere terreinen verdreven worden (bijv. door bebouwing).

22-9-1972

JWa/vDr

J. Walters,
Vespuccistraat 83^{III}
Amsterdam - 1015
Tel. 389669